

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין דף ו' ע"ש, (ב) ז"ל ומניין דין בכל העמוד. רש"ל, (ג) סנהדרין דף ז'; (ד) ענין חוקי ב"מ יד. ד"ה וילאון; (ה) יומא עד., (ו) יבמות עה: בבא קמא כה: סנהדרין עה: ונחום א': מנחות סב. קו. חולין קכ: נדה מג. א'; (י) רש"ל לשון שהמרו זה עם זה דהלל [שבת לא. א.], (יא) [סנהדרין כב.], (יב) ז"ל אשר יעבור,

תורה אור השלם

1. מדבר שקר תרחק וְיָקִי וְצִדִּיק אֶל תְּהַרֵּג בִּי לֹא אֶצְדִּיק רָשָׁע:

שמות כג ו לא תרצה לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר:

שמות כ יב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא בי לא ינקח יי את אשר ישא את שמו לשוא:

שמות כ ו אָבִיו בִּי עֲשֹׂק עֲשֶׂק גָּדוֹל גָּדוֹל אָח וְאֶשֶׁר לֹא טוֹב עֲשֶׂה בְּתוֹךְ עַמִּי וְהָרָה מִת בָּעֵינָיו:

יחזקאל יח יח יחזקאל:

מוסף רש"י

לתלמיד שיושב לפני רבו. וכל דין לפני רבו ולא לפני ורסה התלמיד וזאת לעני וחובה לעשר ורבו טועה דדין, מנין שלא יתלוק כבוד לרבו ושחוק (סנהדרין א' ע"ש), שלא ישמע דברי בעל דין כר. שמסדר דברי שקר כדברי אמת, לפי שאין מחשיקו, ומכיון שלג הדיו טטה לו לזכות שכן אין לנו מהפך בזכות השני כל כך (שם, ע"ש), לאפוקי מאי. דלא תנן במתני' כהניא, הא מנה ליה רישא טיהגא בלגנסי ולא בגנסי, כדחוקים ולא כקדושים, כסמיך ולא כפסולין (י"חא עד.), משחק בקוביא. צעירין, דהו גזל מדרבנן ופסול לעדות (שם), מדאורייתא מחזא חזי. דלא הוי גזל לאורייתא אלא שגול מידו, כמו (ש"ב כג) ויגזול את הטמת מיד המלך בן מפרש כצ"ק (שם, יומא שם), דון מינה ומינה. כל דבר שאמה למד מחבירו בגזירה שזה או כהיקש, הוי גזל ממנו בכל דבריו (בבא מציעא א' וכו') ויבמות עה: ב"ק כה: סנהדרין עה: וחולין קכ: דון מינה ואוקי באתרה. למאי דלריב דלריב גמירין, למאי דלא לריבין מוקמינן באתרה (יבמות עה:) דון עיקר הדבר ללמוד מחבירו אכל לשאר דבריו שאמה מלא דיו מפורש גזל ואמה יכול ללמוד מינה וזיה דבר מדבר ואיך לריב ללמד מחבירו, העמידט במקומו ולא משווה לחבירו (סנהדרין עה: ובעי"ז ובז"ס צא: וחולין קכ:),

קולר. שלשלת העון: ורואה זכות. ורבו החליף: איני מצדה. משקר:

וקום הסם. ושיהא כסור בעל דין שאתה צל להעיד ויודה אמת:

ואגלגל עליו שבועה. שאינו מודה לי במקלט ואשבענו על ידי גלגול או שבועת קרקעות שאין נשבעין עליהן אלא על ידי גלגול: שלא

יהא אחד בעל דין ושנים עדים.

והם בעלי דין: לבוש כמוסו. שלא תגרום לנו לישא לך פנים או יסתמתו דברי סנגודך מפני חשיבותך ואמר אך יאמינו כי בית דין על אדם חשוב כזה: מדבר שקר תרחק. וכיון שאיש מריבו מסוס מעמיד זה את שקרו: פוזמוקייכו. כמין אנפילאות חשודים קללוניש צלע"ז: לא סשא. אזוהרה למקבל: קרי ביה לא סשיא. אזוהרה לצעל דין: שמע שוא. שהמטעים דבריו שלא בפני בעל דינו אינו צוט מדברי שקר: ואשר לא טוב עשה. פסוק זה כספר יחזקאל:

זה הבא כהרשאה. וממעבר על ריב לא לו ושמא הראשון נוח לו ונוח לפשרה יותר מזה שאינו יכול לעשות פשרה בממון אחרים: שיש עליה עסיקין. עוררין כמו (בראשית כו) כי התעסקו עמו שמערערין על המחזיק בה וזה צל וקונה אותה: ובוטח על חזקו שזה איש זרוע: למעוטי מלך. דמתן סנהדרין (דף יח.),

לא מעיד ולא מעידין אותו: משחק בקוביא. צעירבון א והמראה שקורין פרמייל"ה: כל שכן מלך. דמדלורייתא לא חזי דכתיב (דברים י') שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך א והבא להעיד זרין לעמוד לפני הדיון כדלמתן לעיל (דף ג.) ודכן ציון הוא לו: אכל משחק בקוביא מדאורייתא חזי. שלא פסלה תורה אלא עד חמס שנטול בחזקה כמו (שופטים ט) ויגזלו את כל העובר י' דבעלי שסס ורבנן גזרו ביה ועשוהו גזלן מדצריהם ואמרו אסמכתא היא ולא קניא וכיון דמדאורייתא חזי חיילא עליה שבועה. ורב אחא סבר הואיל וסוף סוף אי מסהיד לא מקבללין ליה לא קרינן ביה והוא עד: דדון מינה ומינה דדון מינה ואוקי באתרה פליגי. פרשה שלמה דבר מחצירתה בגזירה שזה אס תעמיד אותו דבר צוז בתורת מה שהיה עומד במקום שלמדמו משס דהואיל ולמדמו ממנו על כרחק ממנו תחזור ותלמדנו לכל משפטו. או דון מינה ואוקי באתרה כלומר לאחר שלמדמו משס והבאתמו לכאן העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורשים כאן. והשתא מפרש לה ואזיל: ר' מאיר סבר דון מינה ומינה. לקמן (דף לה.) ילפינן שבועת

העדות בגזירה שזה דתחטא ויקרא ה] תחטא א[ש] משבועת הפקדון למושבע מפי עצמו דכתיבא בשבועת העדות : דון מינה. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב דכתיב (ויקרא ה) אשר ישבע עליו אף עדות מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון אפי' שלא צ"ד דהא ומשבע על שקר בין צבית דין בין שלא צבית דין משמע: אף בעדות. אע"ג דמושבע מפי אחרים האמור בשבועת העדות אינו אלא צב"ד כדלמרינן לקמן בשמעתינן מפי עצמו דילפינן מפקדון אפילו שלא צבית דין ומיייתנין ליה הכא כי התס: ורצנן סברי דון מינה. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב: ואוקי באתרה. כלומר לאחר שהבאתמו לכלל שבועת העדות העמידהו כמשפט המפורש בשבועת העדות מה מושבע מפי אחרים האמור בשבועת העדות אינו אלא צבית דין אף מפי עצמו שהבאת לה ממקום אחר אינו אלא צבית דין: אמר

שיקנה מריבות לעצמו: ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד למעוטי מאי. רב פפא אמר למעוטי מלך. אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי. ורבנן הוא דפסלוהו. רב אחא בר יעקב אמר למעוטי משחק בקוביא וכל שכן מלך: וחכאי בין מפי עצמו בין מפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד ואמרו (רבי) [רבנן] ר' מאיר סבר דון מינה ומינה. כלומר למידין שכועת העדות נפש כי תחטא משבועת הפקדון. מה פקדון מפי עצמו חייב שנאמר וכחש בעמתי כפקדון. אף עדות נשבע מפי עצמו חייב. ומינה מה פקדון בין בב"ד בין שלא בב"ד אם כחש בעמיתו חייב אף שבועת העדות כן. והני מילי בנשבע מפי עצמו. אבל בנשבע מפי אחרים אינם חייבים עד שיכפרו בב"ד. וחכמים סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב שנאמר וכחש. אף שבועת העדות נשבע מפי עצמו [חזיב] ואוקי באתרה מה מושבע מפי אחרים בשבועת העדות אינו חייב אלא בב"ד שנאמר וכחש מפי עצמו בב"ד אין שלא בב"ד לא.

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לא.

ורואה זכות לעני שלא ישתוק. צפ"ק דסנהדרין (דף ו') נפקא לן מלא תגורו וכן דרך [הש"ס] צכמה דוכתי:

שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל על"י שבועה ממקום אחר. ואס תאמר למה ירא מגלגול שבועה יותר משבועה זאת

שעתה תוצעו וי"ל כגון שאין לו כדי לפרוע כל מה שיגלגל עליו כגון שחייב לו הרבה ממקום אחר וכבר אכפור גם זה ואשתמיטנא עד דליהוו לי וזוי כנגד כל החוב ופרענא ליה: **שלא ישמע דברי בעל דין.** צפ"ק דסנהדרין (דף ז') מפיק ליה משמוע צין אחיסם: **זה הבא בהרשאה.** כשעושה נשציל שהוא אלס ובעל טענות שמתעבר על ריב לא לו אכל כשטורח להציא לחבירו מעומיו שאין חצירו יכול לטרוח מזהו קעציד: **ורבנן** הוא דפסלוהו. ואף על גב דלמר לקמן (דף גב:) הכל מודים צעד מיתה דחייב משום דרבנן אכשרוה ואולינן צמר דרבנן צמר תרוייהו אזלינן לחייבו דהתס כאן הפסד ממונ צמה שלא העיד והכא אע"ג דמדרבנן לא מהני עדותו מידי כיון דמדלורייתא מהני מיחייב:

מידי דהא לא מפקת מפומך שקרא אפי' הכי אסור משום שנאמר מדבר שקר תרחק ימנין לנושה בחבירו מנה שלא יאמר אטעננו במאתים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר תלמוד לומר מדבר שקר תרחק ימנין לנושה בחבירו מנה וטענו מאתים שלא יאמר אכפרנו בב"ד ואודה לו חוץ לבית דין כדי שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר תלמוד לומר מדבר שקר תרחק ימנין לשלשה שנושין מנה באחד שלא יהא אחד בעל דין ושנים עדים כדי שיוציאו מנה ויחלוקו ת"ל מדבר שקר תרחק ימנין לשנים שבאו לדין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה שאומרין לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך ת"ל מדבר שקר תרחק כי הוו אתו לקמיה דרבא בר רב הונא אמר להו שלופו פוזמוקייכו וחתור לדינא א^במנין לדיין שלא ישמע דברי בעל דין (חבירו) קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק ימנין לבעל דין שלא יטענים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק רב כהנא מתני ^גמלא תשא לא תשיא ^דואשר לא טוב עשה בתוך עמיו רב אמר יזה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלוקח שדה שיש עליה ^העסיקין: אינה נוהגת אלא בראוין להעיד כו': א^בלאפוקי מאי אמר רב פפא לאפוקי מלך ורב אחא בר יעקב אמר ^גלאפוקי משחק בקוביא מ"ד משחק בקוביא ^בכל שכן מלך ומ"ד מלך אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי ורבנן הוא דפסלוהו: בפני בית דין ושלא בפני ב"ד כו': במאי קמיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ^הברזן מינה ומינה ברזן מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי ר' מאיר סבר דון מינה ומינה מפקדון מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון בין בבית דין ובין שלא בבית דין אף עדות בין בבית דין ובין שלא בבית דין ורבנן סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי אחרים בבית דין אין שלא בבית דין לא אף מושבע מפי עצמו בבית דין אין שלא בבית דין לא אמר

מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב דכתיבא בשבועת הפקדון : דון מינה. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב דכתיב (ויקרא ה) אשר ישבע עליו אף עדות מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון אפי' שלא צב"ד דהא ומשבע על שקר בין צבית דין בין שלא צבית דין משמע: אף בעדות. אע"ג דמושבע מפי אחרים האמור בשבועת העדות אינו אלא צב"ד כדלמרינן לקמן בשמעתינן מפי עצמו דילפינן מפקדון אפילו שלא צבית דין ומיייתנין ליה הכא כי התס: ורצנן סברי דון מינה. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב: ואוקי באתרה. כלומר לאחר שהבאתמו לכלל שבועת העדות העמידהו כמשפט המפורש בשבועת העדות מה מושבע מפי אחרים האמור בשבועת העדות אינו אלא צבית דין אף מפי עצמו שהבאת לה ממקום אחר אינו אלא צבית דין: אמר

שיקנה מריבות לעצמו: ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד למעוטי מאי. רב פפא אמר למעוטי מלך. אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי. ורבנן הוא דפסלוהו. רב אחא בר יעקב אמר למעוטי משחק בקוביא וכל שכן מלך: וחכאי בין מפי עצמו בין מפי אחרים אין חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד ואמרו (רבי) [רבנן] ר' מאיר סבר דון מינה ומינה. כלומר למידין שכועת העדות נפש כי תחטא משבועת הפקדון. מה פקדון מפי עצמו חייב שנאמר וכחש בעמתי כפקדון. אף עדות נשבע מפי עצמו חייב. ומינה מה פקדון בין בב"ד בין שלא בב"ד אם כחש בעמיתו חייב אף שבועת העדות כן. והני מילי בנשבע מפי עצמו. אבל בנשבע מפי אחרים אינם חייבים עד שיכפרו בב"ד. וחכמים סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב שנאמר וכחש. אף שבועת העדות נשבע מפי עצמו [חזיב] ואוקי באתרה מה מושבע מפי אחרים בשבועת העדות אינו חייב אלא בב"ד שנאמר וכחש מפי עצמו בב"ד אין שלא בב"ד לא.

(א) ז"ל אלאה דקווא אס ספד כו במקום וכו'.

בג א מיי פכ"ב מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טושי"ע ח"מ סי' ט סעיף ז:

בר ב מיי שס הל' ג טושי"ע שס סעיף ח: בה ג ד מיי פז"ן מהל' עדות הל' ה והלכה ו סמג לאוין כח טושי"ע ח"מ סי' כח סעיף א צהנה: בו ה ו ד מיי פט"ו מהל' טוען הל' ט והלכה י סמג עשין קו:

בו ח מיי פכ"א מהל' סנהדרין הל' ג סמג שס טושי"ע ח"מ סי' ח סעיף א:

בח ט י מיי שס הל' ז סמג לאוין רח טושי"ע שס סי'ה:

בח ב מיי פ"ג מהל' שלוחים הל' ה ועיין בכ"מ טושי"ע ח"מ סי' קכב סעיף טו:

ל ל מ מיי פ"י מהל' שבועות הל' א סמג לאוין רמא:

לעזי רש"י

קלצוני"ש. נעלים קלות. פרמייל"ה [פירמיליאן]. הימור.

רבינו חננאל

וכן תלמיד שראה זכות לעני (או) חובה לעשר שלא ישתוק. וכן תלמיד שראה רבו שטועה בדין שלא יניחנו עד שיגמר הדין ואח"כ יחזירו על שמו. וכן תלמיד שאמר לו רבו הלא ברי לך שאני משקר ועכשיו אני נושה בך פלוגי מנה וכופר בו ברא עמי כדי שתראה כי להעיד באתה ולא תאמר כלום אסור לעשות כן. וכן ג' שנושים באחד מנה שלא יעשו שנים מהן יעשו ואחד בעל דין. וכן הנושה בחבירו מנה שלא יטענו מאתים כדי שיודה לו במנה ויגלגל עליו שבועה גם דברכים אחרים. וכן מי שנושין בו מנה וטוענין בו מאתים שלא יכפרנו גני במנה שנושה בו כדי שלא יגלגלו עליו שבועה. וכן לשנים שבאו לפני הדיין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש אצטלא בת מאה מנה שאין דין שיקר תרחק. רב כהנא שוה. וכן הדיין שאינו רשאי לשמוע דברי בעל דין עד שיבא חברו. הני כולוהו אסמיכינהו רבנן כל חד וחד מינייהו אהאי קרא מדבר שקר תרחק: מנין לבעל דין שלא יטענים דבריו לדיין קודם שיבאו חברו ת"ל מדבר שקר תרחק. רב כהנא מתני בדיין אלא תשא שמע שוא. ובנידון מלא תשיא: ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו. רב אמר זה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלוקח שדה שיש עליה עסיקין

קרא מדבר שקר תרחק: מנין לבעל דין שלא יטענים דבריו לדיין קודם שיבאו חברו ת"ל מדבר שקר תרחק. רב כהנא שוה. וכן הדיין שאינו רשאי לשמוע דברי בעל דין עד שיבא חברו. הני כולוהו אסמיכינהו רבנן כל חד וחד מינייהו אהאי קרא מדבר שקר תרחק: מנין לבעל דין שלא יטענים דבריו לדיין קודם שיבאו חברו ת"ל מדבר שקר תרחק. רב כהנא מתני בדיין אלא תשא שמע שוא. ובנידון מלא תשיא: ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו. רב אמר זה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלוקח שדה שיש עליה עסיקין

(א) ז"ל אלאה דקווא אס ספד כו במקום וכו'.

עין משפט
גַּר מִצוּחַ

לֹא אֶמְנִי פִּי־הַלֵּל שְׁבוּעוֹת הַלֵּל יֵב סִמְגָלָאָן רִמָּל:
לֵב ב ג מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי יֵב:
לֵב ד מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי יֵב סִמְגָלָאָן רִמָּל:
לֵב ה ו מִיִּי שֶׁסֶּפִּיעֶהֱלִי:
ז ופִּי־י שֶׁסֶּהֱלִי טו סִמְגָלָאָן רִמָּל:
ח ז ח מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי יֵב:
לִו ט מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי יֵב:
לִו י מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי יֵב:
לֵח ב מִיִּי שֶׁסֶּהֱלִי טו:
לֵמ ל מ מִיִּי שֶׁסֶּפִּיעֶהֱלִי:
הַלְלֵה ו:

רבינו חננאל

וּדְחִי רַב פִּפּא וְאִמְר רַבְנן בְּק"ו מִיִּיתוּ לֵה לְמוֹשָׁבַע מִפִּי עֲצֻמו. וְזִמָּה מוֹרְשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים חִיִּיב כִּדְכָתִיב וּשְׁמַעַה קוּל אֱלֹה מוֹשָׁבַע מִפִּי עֲצֻמו לֹא כֹל שִׁכֵּן: וְאִמְרו לִיה רַבְנן לִרַב פִּפּא אִי הֵכִי מוֹשָׁבַע גָּבִי פִּקְדוֹן מִפִּי אַחֲרִים לִרְבֵּבָן דְּאִמְרִי בִין מִפִּי עֲצֻמו בִּין מִפִּי אַחֲרִים כִּיּוֹן שִׁכְפֹר בּו מִנָּא לְהוּ שְׁבוּעָה מִפִּי אַחֲרִים בִּפְקִדוֹן וְהָא רַבְחָשׁ כְּתִיב מִפִּי עֲצֻמו לֹא דְגַמְרִי לֵה מַעֲדוֹת וּבְדוּכָן מִיָּהּ [וּמִיָּתָן] מִלִּיגָּ. אִמַר לְהוּ אִין. מִהֵהיִיא מוֹתִיָּהּ שְׁמַעִינן אֵל אֲבֹל מִהָא מוֹתָנִי לֹא: מוֹתָנִי וְחִיִּיבִין עַל זִדּוֹן הַשְׁבוּעָה כִּרְ. פִּי וְחִיִּיבִין קִרְבֵּן בְּשִׁבְעוֹת הָעֵדוּת כְּמוֹד מִלְּכָנָה שְׁכֻנָּה מְדֵלָא כְּתִיב בְּשִׁבְעוֹת הָעֵדוּת וְנַעֲלֹם. וְחִיִּיבִין עַל שְׁגָגַת הַשְׁבוּעָה כְּגוֹן שְׁנַעֲלֹם מִמֶּנּוּ שְׁהִמְוַעַל בְּשִׁבְעוֹת הָעֵדוּת חִיִּיב קִרְבֵּן. אֲבֹל זָכוֹר הָעֵדוּת וְכֹפֵר בַּה בְּדוּחִן. וְזִמָּה הֵן חִיִּיבִין בְּדוּחִן שְׁבוּעוֹת הָעֵדוּת עוֹלָה וְיוֹרֵד וְאִין חִיִּיבִין עַל שְׁגָגָתָהּ. כְּלוֹמַר כִּיּוֹן שְׁנַעֲלִמָּה מִמֶּנּוּ עִיקָר הָעֵדוּת. אֵצִיף שִׁיּוּעֵי כִי הַנִּשְׁבַּע לִשְׁקֹר חִיִּיב כִּבְיָאן פִּטוֹר הוּא מִפְּנֵי כִי אֲנוֹס הוּא לִפְיָא אִינוּ חִיִּיב: לִימָא תְּנַנָּא לְדַרְב כְּהֵנָא וְרַב אִסִּי שְׁנַעֲלִמָּה מֵאֲחַד מִהֵן שְׁמַעְתָּא דְרַב וְנִשְׁבַּע וּנְמַצָּא חִילּוּף מִהָא שְׂאִמְר. וְאִמְר לֹו רַב אֲנוֹס אַתָּה לִבֵּן אֲנִיכָּא שְׁעִמַר בְּדַעְתָּךְ כִּי יֵאֲתִיב עִמָּךְ: וְחִינָן לֹא דִמִּי דְלִמָּא הֵכָא בְּשִׁבְעוֹת [וְהַעֲדוֹת] הוּא דְפִטֹר הָאֲנוֹס דְלֹא כְּתִיב בַּה חִיּוֹב בְּנַעֲלֹם אֲבֹל בְּשִׁבְעוֹת בְּטוֹר דְּכָתִיב בַּה חִיּוֹב קִרְבֵּן בְּנַעֲלֹם אִימָא אִפִּילוּ כִי הָאִי גִזְוֵנָא אֵצִיג דְּהוּא אֲנוֹס מִיִּתְחִיב קַמִּלָּ: יִירוּשְׁלַיִם. תַּנִּי חֲזִיקָה כֹּל מִקּוֹם שְׁנִאמְר חֲטָא בְּתוֹרָה סָתֵם אַתָּה תּוֹפֵס הוֹדוֹן כִּשְׁגָגָה עַד שִׁיּוּעִיךָ הַכְּתוּב שְׁהִיא שְׁגָגָה: **מוֹתָנִי** שְׁבוּעַת הָעֵדוּת כִּיצַד אִמַר לַעֲדִים בּוּאָו הַעֲדִידִנִי שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת אוּ הַשְׁבִּיעַם הַתּוֹבַע וְאִמְרו אֲמֵן חִיִּיבִין כְּשֶׁהֵן מוֹדִיָּן בְּשִׁבְעוּהָ וּבַעֲדוֹת אוּ מוֹד כְּעֵדוֹת וּשְׁוֹגֵן בְּשִׁבְעוּהָ שְׁאִינוּ יוֹדַע שֶׁהִנֵּשְׁבַע לִשְׁקֹר חִיִּיב קִרְבֵּן: אִמַר שְׂמוּאֵל רֵאווֹהוּ לֹו שְׂמַטִּיל אַחֲרֵיהּ אִמְרו לֹו לִמָּה אַתָּה בָּא אַחֲרֵינוּ שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִים לָךְ עֵדוּת וְהֵן יוֹדְעִים פִּטוֹרִין עַד שִׁישְׁמַעֲנוּ מִפִּי הַתּוֹבַע בּוּאָו וְהַעֲדִידִנוּ.

לֹא:

דְּמִיִּיתִי דָּה בְּק"ו בּו'. וּמִפְקִדוֹן לֹא צַעִי לְמִיָּלָף דְּלִי צִמָּה מַלְיָנוּ אִיכָא לְמִיפְרָךְ שִׁכֵּן נוֹהֵג צֹאנָשִׁים וְצֹנָשִׁים וּר"מ גַּמַר לֵה מוֹג"ש דִּתְחַטָּא תְחַטָּא כְּרַצִּי שְׁמַעוֹן לִקְמֵן צְפִירָקִין (דָּף לז.):
מִהֵהיִיא אִין. פִּי יֵשׁ לֵהוֹכִיחַ מִהֵהיִיא דְלַרְצָנָן אִית לְהוּ דוֹן מִיָּהּ וְאִוָּקִי צֹאמְרָה אֲצֹל לִרְי מֵאִיר דֹּאִית לִיה דוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ אִין לֵהוֹכִיחַ מִהֵהיִיא אֲלֹא מִהָךְ דִּהֲכֹא דִּהֵהיִיא אִיכָא לְמִימַר דְּטַעֲמָא דְר"מ מִשּׁוֹם דִּילִיף פִּקְדוֹן צִק"ו מַעֲדוֹת שֶׁלֹא עָשָׂה צו נָשִׁים כֹּאנָשִׁים וְחִיִּיב צו צִין מִפִּי עֲצֻמו צִין מִפִּי אַחֲרִים פִּקְדוֹן לִכ"ש וְדִיו לָצֹא מִן הַדִּין לֵהִיֵּת כְּמִדּוֹן מִה עֵדוֹת מִפִּי אַחֲרִים דּוּקָא צִצ"ד אָף פִּקְדוֹן כִּךְ וְלִיכָא לְמִימַר שְׁבוּעַת צִטוֹי תּוֹכִיחַ שְׁעָשָׂה צו נָשִׁים כֹּאנָשִׁים וּפְטַר צו מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דִּמָּה לִשְׁבוּעַת צִטוֹי שִׁכֵּן לֹא עָשָׂה צו מוֹזִיד כְּשׁוֹגֵג דְּכַמִּיצ צִיה וְנַעֲלֹם וְאִי לֹא הוּה צִיה פִּירְכָא הוּה אֲמִינָא דְשְׁבוּעַת צִטוֹי גּוֹפִיָה יִלָּף מִקָּל וְחוֹמֵר מַעֲדוֹת לְחִיִּיצו מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים:

וְאִין חִיִּיבִין עַל שְׁגָגָתָה גִּירִידָתָא. פִּי צִקוּטֵרַס צִרִיש פִּירָקִין שִׁשְׁכַחוּ הָעֵדוֹת וְאֵם תֵּאֲמַר תִּיפּוּק לִיה דְּצִקוּטֵטֹא קִמְשַׁתְּצֵי וי"ל כְּגוֹן דֹּאֲמִרִי שְׁבוּעָה שֶׁלֹא יַדְעֵנו אוּ לֹא רָאִינוּ לָךְ שׁוֹם עֵדוֹת וְא"ת אֲכַמִּי מִה שִׁיךְ הָא לְדַרְב כְּהֵנָא וְרַב אִסִּי דְלִמָּא הֲכֹא הִיִּינו טַעֲמָא לִפִּי שְׁאִינן רָאוּים לֵהעִיד וְהוּו לְהוּ כְּקִרְוִיס אוּ פִסּוּלִים וי"ל דְלֹא דִמִּי דֹאִינְהוּ נִפְקִי מוּהוּא עַד דְּפִירִישׁ צִקוּטֵרַס צִרִיש פִּרְקֹא דְמַשְׁמַע וְהוּא רָאוּי לֵהעִיד אֲצֹל הֲכֹא קִרְיִין צִבוּ וְהוּא עַד דְרִאָוִין לֵהעִיד אֲסִי הִיוּ זֹוכְרִין וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר שְׁגָגָתָה גִּירִידָתָא שְׁצוֹרִים שְׁמוֹתֵרִים לְגַמְרִי לִישְׁבַּע לִשְׁקֹר:

מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם וְאִמְרו אֲמֵן. אֲלִינָא דְר"מ

אֲחִי דְחִיִּיצ חוּן לִצ"ד צִמוּשְׁבַע מִפִּי עֲצֻמו וְלִכֵּן אֲלֵטְרִיךְ לְמִיתְנִי וְאִמְרו אֲמֵן דְּהוּ כְּמוֹלִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו וּתְנֵא כֹּל עֲנִינִי מוֹשָׁבַע מִפִּי עֲצֻמו דְּלִי לִרְצָנָן אִיִּירִי צִצ"ד לִמָּה לִי וְאִמְרו אֲמֵן דְּהוּ כְּמוֹלִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו תִּיפּוּק לִיה דֹּאֲפִי מִפִּי אַחֲרִים חִיִּיב אֲ"ג אֲחִי אִפִּי כְרַצָּנָן וְנִקַּט וְאִמְרו אֲמֵן כְּדִי לִקְצֹר וְהִיא אֲסִי אֲמַר וְאֲחִ"כ אִין אֲנו יוֹדְעִים לָךְ עֵדוֹת וְסִפִּיֹא נִמִּי דְקַמִּנִי הַשְׁצִיע עֲלִיָּהִם ה' פַּעֲמִים חוֹן לִצ"ד כּו' אֲמִיא נִמִּי כְרַצָּנָן דְלַרְצָנָן נִמִּי לֹא צַעִינן שְׁבוּעָה צִצ"ד אֲלֹא הַכְּפִירָה דִּלְהַגְדָּה דּוּקָא קְפִיד קִרָא דְלֵהוּי צִמְקוֹס הִרָאוּי לֵהגְדָה וְהַשְׁמָא נִימָא דְצַגְמִי מַשְׁמַע דִּהָא דְדַרְשִׁינן מִלֵּאחַת לְחִיִּיצ עַל כֹּל אַחַת וְאַחַת דַּע"כ מִיצַעִי לִיה לְמִדְרַשָּׁה וְאֲחִי נִמִּי לִרְצָנָן: וְאִי

רִין אַחֲרִינוּ שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת אוּ הַשְׁבִּיעַם הַתּוֹבַע וְאִמְרו אֲמֵן חִיִּיבִין כְּשֶׁהֵן מוֹדִיָּן בְּשִׁבְעוּהָ וּבַעֲדוֹת אוּ מוֹד כְּעֵדוֹת וּשְׁוֹגֵן בְּשִׁבְעוּהָ שְׁאִינוּ יוֹדַע שֶׁהִנֵּשְׁבַע לִשְׁקֹר חִיִּיב קִרְבֵּן: אִמַר שְׂמוּאֵל רֵאווֹהוּ לֹו שְׂמַטִּיל אַחֲרֵיהּ אִמְרו לֹו לִמָּה אַתָּה בָּא אַחֲרֵינוּ שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִים לָךְ עֵדוּת וְהֵן יוֹדְעִים פִּטוֹרִין עַד שִׁישְׁמַעֲנוּ מִפִּי הַתּוֹבַע בּוּאָו וְהַעֲדִידִנוּ.

דְּמִיִּיתִי דָּה בְּק"ו בּו'. וּמִפְקִדוֹן לֹא צַעִי לְמִיָּלָף דְּלִי צִמָּה מַלְיָנוּ אִיכָא לְמִיפְרָךְ שִׁכֵּן נוֹהֵג צֹאנָשִׁים וְצֹנָשִׁים וּר"מ גַּמַר לֵה מוֹג"ש דִּתְחַטָּא תְחַטָּא כְּרַצִּי שְׁמַעוֹן לִקְמֵן צְפִירָקִין (דָּף לז.):
מִהֵהיִיא אִין. פִּי יֵשׁ לֵהוֹכִיחַ מִהֵהיִיא דְלַרְצָנָן אִית לְהוּ דוֹן מִיָּהּ וְאִוָּקִי צֹאמְרָה אֲצֹל לִרְי מֵאִיר דֹּאִית לִיה דוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ אִין לֵהוֹכִיחַ מִהֵהיִיא אֲלֹא מִהָךְ דִּהֲכֹא דִּהֵהיִיא אִיכָא לְמִימַר דְּטַעֲמָא דְר"מ מִשּׁוֹם דִּילִיף פִּקְדוֹן צִק"ו מַעֲדוֹת שֶׁלֹא עָשָׂה צו נָשִׁים כֹּאנָשִׁים וְחִיִּיב צו צִין מִפִּי עֲצֻמו צִין מִפִּי אַחֲרִים פִּקְדוֹן לִכ"ש וְדִיו לָצֹא מִן הַדִּין לֵהִיֵּת כְּמִדּוֹן מִה עֵדוֹת מִפִּי אַחֲרִים דּוּקָא צִצ"ד אָף פִּקְדוֹן כִּךְ וְלִיכָא לְמִימַר שְׁבוּעַת צִטוֹי תּוֹכִיחַ שְׁעָשָׂה צו נָשִׁים כֹּאנָשִׁים וּפְטַר צו מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים דִּמָּה לִשְׁבוּעַת צִטוֹי שִׁכֵּן לֹא עָשָׂה צו מוֹזִיד כְּשׁוֹגֵג דְּכַמִּיצ צִיה וְנַעֲלֹם וְאִי לֹא הוּה צִיה פִּירְכָא הוּה אֲמִינָא דְשְׁבוּעַת צִטוֹי גּוֹפִיָה יִלָּף מִקָּל וְחוֹמֵר מַעֲדוֹת לְחִיִּיצו מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים:

אִמַר לְהוּ רַב פִּפּא אִי מִפְקִדוֹן גַּמְרִי לֵה רַבְנן דְּכוּלִי עֲלִמָּא לֹא פִלִּיגִי דְדוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ אֲלֹא הִיִּינו טַעֲמָא דְרַבְנָן *דְּמִיִּיתוּ לֵה בְּקַל וְחוֹמֵר וּמָה מִפִּי אַחֲרִים חִיִּיב מִפִּי עֲצֻמו לֹא כֹל שִׁכֵּן וּמִדְמִיִּיתוּ לֵה מִקָּל וְחוֹמֵר דִּיו לָבֹא מִן הַדִּין לֵהִיֵּית כְּמִדּוֹן מָה מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים בְּב"ד אִין שֶׁלֹא בְּ"ד לֹא אָף מוֹשָׁבַע מִפִּי עֲצֻמו בְּפִנִי ב"ד אִין שֶׁלֹא בְּפִנִי ב"ד לֹא אֲמַרו לִיה רַבְנן לִרַב פִּפּא מִי מַצִּית אִמְרַת דְלֹאוּ בְדוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ פִּלִּיגִי *וְהַתַּנָּן גָּבִי פִקְדוֹן שְׁבוּעַת הַפִּקְדוֹן נוֹהֲגַת בְּאֻנָּשִׁים וּבְנָשִׁים בְּרַחוּקִין וּבְקִרְוִבִין בְּכִשְׁרִין וּבְפִסּוּלִין בְּפִנִי ב"ד וּשְׁלֹא בְּפִנִי ב"ד מִפִּי עֲצֻמו וּמִפִּי אַחֲרִים אִינוּ חִיִּיב עַד שִׁיכְפּוֹר בּו בְּב"ד דְּבִרִי ר"מ וְחכ"א בִין מִפִּי עֲצֻמו וּבִין מִפִּי אַחֲרִים כִּיּוֹן שִׁכְפֹר בּו חִיִּיב מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים בִּפְקִדוֹן מִנָּא לְהוּ לִרְבֵּבָן דְּחִיִּיב לֹאוּ דְגַמְרִי לֵה מַעֲדוֹת וּשְׁמַע מִיָּהּ בְדוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ פִּלִּיגִי מִהֵהיִיא אִין מוּהָא לִיכָא לְמַשְׁמַע מִיָּהּ: וְחִיִּיבִין עַל זִדּוֹן הַשְׁבוּעָה: מַנְהִנִי מִילִי *דַּתְנוּ רַבְנן בְּכוּלָן נִאֲמַר בַּהן וְנַעֲלֹם וְכֵאֵן לֹא נִאֲמַר בַּה וְנַעֲלֹם *לְחִיִּיב עַל הַמּוֹיד כְּשׁוֹגֵג: וְעַל שְׁגָגָתָה עִם זִדּוֹן הָעֵדוּת: ה"ד שְׁגָגָתָה עִם זִדּוֹן הָעֵדוּת א"ר יְהוּדָה אִמַר רַב *בְּאִוְמַר יוֹדַע אֲנוּ שְׁשִׁבּוּעָה זֹו אִסּוּרָה אֲבֹל אִינוּ יוֹדַע אִם חִיִּיבִין עֲלִיהָ קִרְבָּן אִם לֹא: יְוֹאִין חִיִּיבִין עַל שְׁגָגָתָה גִּירִידָתָא: לִימָא תְּנִינָא *לְדַרְב כְּהֵנָא וְדַרְב אִסִּי לֹא אַע"ג רַתְנָן אִיצְטְרִיךְ ס"ד אֲמִינָא הֲכֹא הוּא דְלֹא כְּתִיב וְנַעֲלֹם דְּבַעִינָן שׁוֹגֵג דּוּמִיא דְמוֹיד אֲבֹל הַתָּם דְּכָתִיב יְוַנַּעֲלֹם אִפִּילוּ שְׁגָגָתָה כֹּל דְּהוּ קַמ"ל: **מוֹתָנִי** יִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת כִּיצַד אִמַר לִשְׁנַיִם בּוּאָו וְהַעֲדִידִנוּ שְׁבוּעָה שְׁאִין אֲנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת אוּ שְׂאִמְרוּ לוּ אִין אֲנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת מִשְׁבִּיעַ אֲנוּ עֲלֵיכֶם וְאִמְרו אֲמֵן הִרִי אֲלוּ חִיִּיבִין *הַשְׁבִּיעַ עֲלֵיהֶם חֲמִישׁ פַּעֲמִים חוּץ לִב"ד וּבֹאֹו לִב"ד וְהוּדוּ פִּטוֹרִין וּכְפָרו חִיִּיבִין עַל כֹּל אַחַת וְאַחַת *הַשְׁבִּיעַ עֲלֵיהֶן ה' פַּעֲמִים בְּפִנִי ב"ד וּכְפָרו אִינָן חִיִּיבִין אֲלֹא אַחַת אַר"ש מָה טַעַם *הוּאִיל וְאִינָם יִכוּלִין לַחוּזֹר וּלְהוֹדוֹת *כְּפָרו שְׁנִיָּהן כֹּאחַד שְׁנִיָּהן חִיִּיבִין בּוּה אַחַר זֶה הָרִאשׁוֹן חִיִּיב וְהַשְׁנִי פִטוֹר *כְּפַר אַחַד וְהוּדָה אַחַד הַכּוֹפֵר חִיִּיב *הִיו שְׁתֵּי כִיתִי עֲדִים *כְּפָרָה הָרִאשׁוֹנָה וְאח"כ כְּפָרָה הַשְׁנִיָּה שְׁתֵּיהֶן חִיִּיבוֹת מִפְּנֵי שֶׁהָעֵדוּת יִכוּלָה לְהַתְקִיִּים בְּשִׁתֵּיהֶן: **גַּמְי'** אִמַר שְׂמוּאֵל *רֵאווֹהוּ שְׂרַץ אַחֲרֵיהּ אִמְרו לוּ מָה אַתָּה יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת פִּטוֹרִין עַד שִׁישְׁמַעֲנוּ מִפִּיו **מֵאִי קָא מִשְׁמַע לָן תְּנִינָא** *שִׁילָח בִּיד עֲבָדוּ אוּ שְׂאִמַר לַהֵן הַנִּתְבַּע מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם שְׂאֵם אַתָּם יוֹדְעִין לוּ עֵדוּת שְׁתַּבּוּאוּ וְתַעֲדוּדוּהוּ הִרִי אֲלוּ פִטוֹרִים עַד

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת פֶּרֶק רְבִיעִי שְׁבוּעוֹת

אִמַר לְהוּ רַב פִּפּא אִי מִפְקִדוֹן. הוּו מִיִּיתִי רַצָּנָן מִפִּי עֲצֻמו לִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת הוּו מַחֲיִיצִי לִיה אִפִּילוּ שֶׁלֹא צִבִּית דִּין כִּי הַתָּם דְּלְכוּלִי עֲלִמָּא דוֹן מִיָּהּ וּמִיָּהּ אִית לָן וְהִאִי דְלֹא מַחֲיִיצוּ אֲלֹא צִבִּית דִּין מִשּׁוֹם דְלֹאוּ צְגוּרָה שׁוּה מַשְׁבוּעַת הַפִּקְדוֹן גַּמְרִי לֵה אֲלֹא מַשְׁבוּעַת הָעֵדוּת גּוֹפֵה מִקָּל וְחוֹמֵר מִה מוֹשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים חִיִּיצ צַעֲדוֹת כְּדְכָתִיב (וַיִּקְרָא ה') וּשְׁמַעַה קוּל אֱלֹה מִפִּי עֲצֻמו מַצִּיעָל: **לֹאוּ דְגַמְרִי לֵה מַעֲדוֹת.** דִּהָא בִּצְפִקְדוֹן אֲשֶׁר יִשְׁבַּע עֲלֵיו לִשְׁקֹר כְּתִיב (שֵׁס) מַשְׁמַע מִפִּי עֲצֻמו וְהֲכֹא לִיכָא לְמִידִין ק"ו דּוּדִאִי מוֹשָׁבַע מִפִּי עֲצֻמו חֲמוּר מְמוּשָׁבַע מִפִּי אַחֲרִים אֲלֹא מַגְזִירָה שׁוּה גַמְרִי לֵה מַעֲדוֹת וּמִדְחִיִּיצ צִבִּית דִּין וְשֹׁלָא צִבִּית דִּין אֲלַמָּא דוֹן מִיָּהּ וְאִוָּקִי צֹאמְרָה סְרִירָא לְהוּ מֵאֲחַר שֶׁהֲצֵאֵת מִפִּי אַחֲרִים לִכְלָל שְׁבוּעַת הַפִּקְדוֹן הָעֲמִידָה צְמוֹרַת שְׁבוּעַת הַפִּקְדוֹן שְׁאִין שְׁבוּעָה צִצ"ד מְפּוֹרָשׁ צֵה: **מִהֵהיִיא אִין.** מִהֵהיִיא וְדִאִי שְׁמַעִינן לְהוּ לִרְצָנָן דוֹן מִיָּהּ וְאִוָּקִי צֹאמְרָה אֲצֹל מִהֵהיִיא פִּלּוּגְתָא לֹא הוּה שְׁמַעִינן לִיה: **צִבוּן נִאֲמַר וְנַעֲלֹם.** כֹּכֹל הַכְּמוּצִים צִקְרָנָן עוֹלָה וְיוֹרֵד כְּגוֹן שְׁבוּעַת צִטוֹי וְטוּמָאֹת מִקְדָּשׁ נִאֲמַר וְנַעֲלֹם (וַיִּקְרָא ה'): וּכְאֵן. צִשְׁבוּעַת הָעֵדוּת לֹא נִאֲמַר: **לִימָא מוֹינָא ל**